

Sær fegin samstarv við Sjálvstýrisflokkkin

Nú ta> nærkast ein-um lögtingsvali, sær forma>ur Javna>arfloksins fegin, at Sjálvstýrisflokkurin og Javna>arflokkurin kunnu samstarva meira. Men hann úti-lokar ikki, at Sambandsflokkurin og Javna>arflokkurin fáa meiriluta til næsta val

VELJARAKANNING OG VAL
Jan Müller

Nú seinasta veljarakanningin undirstrika>í tðandi leiklutin smærri flokkarnir hava fyrri at skipa landsstýri viðgongur Jóannes Eidesgaard, at ta> hevur veri> eitt skisma millum Javna>arflokkkin og Sjálvstýrisflokkkin.

– Ta> er so millum teir aktivu sjálvstýrispolitikararnar, me>an veljararnir hjá

Sjálvstýrisflokkinum eru rættiliga áhuga>ir í, at Javna>arflokkurin kom inn í aktuella máli> um sjálvstýri. 41% av sjálvstýrisveljarunum siga, at Javna>arflokkurin, Fólkaflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin eru teir frægastu at loysa hetta máli>. So lei>slan og veljararnir eru ikki júst á bylgjulongd, tá ta> kemur til hetta máli>. Forma>ur Javna>arfloksins ásannar tó, at ta> er lei>slan í flokkinum, sum bestemmar.

Ósekur

Persónliga er hann sera harmur um, at gó>a samstarvi>, i> hevur veri> millum Sjálvstýrisflokkkin og Javna>arflokkkin sí>ani 1948, ikki hevur virka> so væl seinastu árinu. -Reint persónliga kenni eg meg fullkomiliga ósekan í tí. Eg haldi ikki, at tingmanningin, sum situr í dag ella vit, sum mynda flokkkin í dag, eiga at lastast fyrri ta>.

Men hvat ætlar forma>ur Javna>arfloksins at gera við hetta skisma! Hvussu hann heldur fast við sína undirtøku og ókir hana eitt sindur. Allar náttúr-lógir skuldu sagt, at hann datt ni>urímillum stólar-nar. Men ta> ger hann ikki. Tvørturímóti er hann eitt sera heitt evni fyrri a>rar flokkar. Sambandsflokkurin er sera forliptur í Javna>arflokkinum, og ta> sær út til, at partar av samgonguni framvegis eru rættiliga áhuga>ir í flokkinum. Og ta> haldi eg alt í alt er ikki ein vánalig stø>a hjá flokkinum.

band. – Allir teir flokkar, i> liggjja millum og hava loysnir, sum liggjja ímillum, hava eitt sindur torførrari við at markera seg. Men samanbori> við ta sera trupu stø>u Javna>arflokkurin hevur veri> í, tá hetta máli> hevur veri> frammi, má ein siga, at flokkurin liggur væl.

Hann heldur fast við sína undirtøku og ókir hana eitt sindur. Allar náttúr-lógir skuldu sagt, at hann datt ni>urímillum stólar-nar. Men ta> ger hann ikki. Tvørturímóti er hann eitt sera heitt evni fyrri a>rar flokkar. Sambandsflokkurin er sera forliptur í Javna>arflokkinum, og ta> sær út til, at partar av samgonguni framvegis eru rættiliga áhuga>ir í flokkinum. Og ta> haldi eg alt í alt er ikki ein vánalig stø>a hjá flokkinum.

Blokkarnir

Jóannes Eidesgaard heldur viðmerkingarnar hjá Jóannesi Hansen, samfелagsfrø>ingi til veljarakanningina vera sera áhugaverdar. – Hann nevndi blokkskipaninar, tá ta> ræ>ur um viðurskiftini við Danmark. Vit hava ein loysingarblokk við Tjó>veldisflokki og Fólkaflokki og ein samríkjablokk við Sambandsflokki og Javna>arflokki. Teir blokkarnir eru umlei> líka stórir, og tí ver>a ta> teir smærru flokkarnir, sum koma at avgera, hvør flokkur kemur til valdi>. Tvs. at teir færoyiskur politikkarer farin at líkjast donskum politikkí, har teir radikalu kunnu avgera, um talan skal vera um eina borgarliga ella eina sosialdemokratiska stjórn.

Forma>ur Javna>arfloksins sigur orsökina til hetta vera, at ta> fær einki frá hondini av tí praktiska politikkinum, sum teir hava sett út í korti>. Jóannes Eidesgaard heldur ta> tí ikki vera serliga rættvist, at Sambandsflokkurin fær eina so markanta framgongd í mun til seinasta val, tá man hugsar um, at hann kanska ikki hevur veri> so aktivur sum Javna>arflokkurin.

Hann heldur annars, at ta> vit serliga kunnu lesa úr seinastu veljarakanningini er polariseringin millum loysing og sam-

Javna>arflokkurin, sum hevur siti> í andstø>u í nøkur ár, ætlar sær at gera ta> hann megnar fyrri at koma í landsstýri> eftir vali> sigur forma>ur floksins.

Mynd Jens K. Vang

val, at hon fer at royna at halda Javna>arflokkin uttan fyrri eina samgongu, har Sjálvstýrisflokkurin er tungan á vágskálini?

– Tann vandin er sjálvandi til ste>ar. Eftir seinastu samrá>ingar var> upplæst, at ta> var Sjálvstýrisflokkurin, sum útiloka>i Javna>arflokkin frá tí brei>u samgonguni, so skal man uppvega ta>, er bert ein møguleiki, og hann er, at Sambandsflokkurin og Javna>arflokkurin ver>a so er mikil> sterkir, at teir klára sjálvfr at manna ta> fleirtal, sum skal til.

– Men er ta> ikki ósannlíkt?

– Tá> haldi eg nú ikki, men ta> er greitt, at tann loysnin er munandi torførrari enn, um man fekk ein stu>ulsflokk afturat.

Uppá fyrispurning, um ta> skuldi ta> hent, at Javna>arflokkurin og Sambandsflokkurin fara í samgongu eftir vali>, og Sambandi> er størri og harvi> krevur løgmann, hvat Javna>arflokkurin fer at siga til ta> sigur forma>ur floksins, at ta>, sum er umrá>andi fyrri ein og hvønn flokk, er ikki at fáa løgmann men at fáa ávirkan. Tí er hetta ikki ta>, sum telur í fyrsta umfari. Ta> er at koma framat, solei>is at man fær ávirkan á samfelagi>.

Torfør stø>a

Vit spurdu Jóannes Eidesgaard, um ikki eisini Javna>arflokkurin er vor>in nógv broyttur, og at ta> tí eru nógvir sjálvstýrisinnvi>ir veljarar í Javna>arflokkinum, sum eru r>mdir yvir í Fólkaflokk, Tjó>veldisflokkinn ella Sjálvstýrisflokkin, tí teir eru ónøgdir við sambandsvinarligu linjuna?

– Hetta er ein ótrúliga ringur spurningur fyrri Javna>arflokkin. Ta>, sum hevur savna> fólk um Javna>arflokkin, er fyrst og fremst, hvussu vit vilja samfelagi> skal skipast. Ta> er tann búskaparliga og samfelagsliga skipanin javna>arfólk eru samd um. Men javna>arfólk eru ótrúliga ósamd, tá ta> kemur til tann ríkisrættarliga spurningin. Vit hava fólk, sum eru loysingarfólk, og vit hava fólk, sum eru meira sambandsinna> enn sambandsfólk kanska eru ta>. Tí er ta> ringt hjá lei>sluni

at leggja eina kós, sum hevur møguleika at samla upp frá bá>um sí>um, men tú er altí> í vanda fyrri, at nøkur hekta seg av. Er kósin ov sambandsinna>, so leypa sjálvstýrisfólk frá, og er hon ov sjálvstýrissinna>, so leypa nøkur sambandsfólk frá. Og tí er ríkisrættarlígi spurningurin altí> trupul.

Sjálvstýrislógin

Jóannes Eidesgaard heldur annars, at flokkurin hevur funni> eina gó>a loysn við sjálvstýrislógini. – Eg eri ikki sørt errin av, at ta> eydna>ist okkum at koma inn í or>skifti> so væl, og hava vit veri> tann mest markanti flokkurin at tosa um hesar spurningarnar.

– Ber tú ikki ótta fyrri, at tit ver>a ov nógv identífisera> við Sambandsflokkin?

– Sjálvandi skulu vit ansa eftir, at vit var>veita okkara integritet sum flokkur, og ta> er so naka>, sum ver>ur krita> upp til eitt valstrí>. Men ta> skerst ikki burtur, at Sambandsflokkurin eisini á tí sosiala økinum hevur veri> gó>ur at samstarva við>. Teir hava gott nokk eina sosialliberala linju, men tann sosiala dimentionin hjá teimum er avgjørt áhugaverd fyrri Javn>arflokkin.

– So tú ber ikki ótta fyrri, at tit skulu út í eina viðari> oy>imarkargongd?

– Ta> átti eg ikki. Vitandi um at Sambandsflokkurin gjarna vil samarbei>a við Javna>arflokkkin, Tjó>veldisflokkinn ella Sjálvstýrisflokkin, tí teir eru ónøgdir við sambandsvinarligu linjuna?

– Hetta er ein ótrúliga ringur spurningur fyrri Javn>arflokkin. Ta>, sum hevur savna> fólk um Javna>arflokkin, er fyrst og fremst, hvussu vit vilja samfelagi> skal skipast. Ta> er tann búskaparliga og samfelagsliga skipanin javna>arfólk eru samd um. Men javna>arfólk eru ótrúliga ósamd, tá ta> kemur til tann ríkisrættarliga spurningin. Vit hava fólk, sum eru loysingarfólk, og vit hava fólk, sum eru meira sambandsinna> enn sambandsfólk kanska eru ta>. Tí er ta> ringt hjá lei>sluni

Landsstýri> »stoli>« javna>aruppskoti>

– Høvu>sstrategiín bæ>i á tí búskaparliga økinum og í sambandi við at yvirtaka er júst leisturin, sum Javna>arflokkurin hevur lagt fram sigur forma>ur Javna>arfloksins

VELJARAKANNING OG FRAMTÍ>IN
Jan Müller

Jóannes Eidesgaard, forma>ur Javna>arfloksins: -Tú situr við> eitt sindur beiskum smakki í munninum. Sjálvur situr tú og fø>ir nakrar ideir, sum so a>rir strúka avsta> við> og entá taka ta> til sín sum sitt egna.

sum hevur sett øll segl inn uppá, at fullveldi> skuldi gerast veruleiki í hesum valskei>num, bráðdliga hálsar um og ver>ur ein desidera>ur heimastýrisflokkur. Ta>, sum hendir, er jú eitt hamskifti. Fólkaflokkin og Sjálvstýrisflokkin havi eg alla tí>ina havt mistonktar fyrri, at teir kundu gott taka undir við> okkara uppskoti í tí stóra og tí heila. Men eg havi onganti> ímynda> mær, at Tjó>veldisflokkurin kundi fara at svølgja naka> av tí, sum vit hava lagt fram.

Jóannes Eidesgaard heldur, at vit eru vitni til eitt politiskt hamskifti í feroyskum politikki, har Tjó>veldisflokkurin frá at vera ein desidera>ur loysingarflokkur knappliga blívur til ein heimastýrisflokk, sum entá kann liva við> einum stig fyrri stig politikkí, har man í dag yvirtekur naka>, og so sær man, hvussu ta> gongur, og so yvirttekur man næsta ár kanska okkurt anna> osfr.

Jóannes Eidesgaard heldur, at vit eru vitni til eitt politiskt hamskifti í feroyskum politikki, har Tjó>veldisflokkurin frá at vera ein desidera>ur loysingarflokkur knappliga blívur til ein heimastýrisflokk, sum entá kann liva við> einum stig fyrri stig politikkí, har man í dag yvirtekur naka>, og so sær man, hvussu ta> gongur, og so yvirttekur man næsta ár kanska okkurt anna> osfr.

Bert ein leistur

– Hvussu tulkar tú ta>, at flokkurin fær framgongd, hóast hann fremur hesa broyting?

– Ta> má hava hepnast flokkinum at sannføra sínar veljarar um, at ta> er eingin lei>, sum eitur fullveldi uttan eftir hesum nęggja leistinum, tí so skuldi sum eisini Jóannes Hansen sigur, onkur fylking havt uppsta>i>, sum veruliga trętr uppá, at tjó>veldi> skal

bera til. Tilbo>i> um loysingina her og nú tvs. eftir fęra árum liggur framvegis á borinum, men helst eru allir fęroyingar samdir um, at tí ta> tekur man ikki av. Eitt fullveldi uppá fęra ára skiftisti> kann gerast veruleiki tann dagin fęroyingar siga, at vit taka av.

Um nú Javna>arflokkurin ætlar sær at nærkast bæ>i Sjálvstýrisflokkinum og Fólkaflokkinum fyrri at koma uppí eitt komandi landsstýri við> teimum, er ta> so ikki ein trupulleiki, at Helena Dam á Neystabø og Óli Breckmann bæ>i á pensións- og eftirlenarøkimum ganga beint ímóti tí, sum Javna>arflokkurin stendur fyrri?

– Ta> er klárt. Vit í Javn>arflokkinum standa fyrri nøkrum, sum vit so avgjørt ikki selja út uppá ella kunnu ganga uppá kompromi við>. Har er pensions-

spurningurin ómetaliga tđđningarmikil. Og heldur ikki á búskaparliga økinum kunnu vit heldur ikki selja út bara fyrri at sleppa í samgongu. Tú noy>ist at hava tína valskrá nokundlunda intakta. Harafturímóti siggja vit nú, at ta> er onkur flokkur, sum hevur selt sína sál fyrri bara at ver>a verandi í eini samgongu.

– Men kann Javna>arflokkurin so ikki eisini ver>a noyddur til at slúka kamelar, um tit t.d. skulu samabrei>a við> Sjálvstýrisflokk og Fólkaflokk um pensión og eftirløn?

– Nú er politikkur at

kunna gera loysnir, sjálvt um man í útgangstø>inum ikki er samdur. Men hev>i Javna>arflokkurin veri> við> í samgongu, so hev>i ein pensiónsskipan ikki sæ> solei>is út sum tann, i> Karsten Hansen nú leggur fram. Tá hev>i tú havt okkurt meira solidariskt við>. Um hon ikki var> fullfígga> sum tú hev>i ynskt, so hev>i hon kortini havt eitt grundleggjandi samhaldsfesti í sær.

Rakt seymin á høvdi>

Hvat ríkisrættarlíga spurninginum við>víkur so heldur Jóannes Eidesgaard ongan iva vera um, at Javn>arflokkurin framum a>rar flokkar hevur rakt seymin á høvdi>. – Vit hava sli>ig> tann tónan ann í øllum hesum spurninginum, at ta> er klárt. Vit í Javn>arflokkinum standa fyrri nøkrum, sum vit so avgjørt ikki selja út uppá ella kunnu ganga uppá kompromi við>. Har er pensions-

spurningurin ómetaliga tđđningarmikil. Og heldur ikki á búskaparliga økinum kunnu vit heldur ikki selja út bara fyrri at sleppa í samgongu. Tú noy>ist at hava tína valskrá nokundlunda intakta. Harafturímóti siggja vit nú, at ta> er onkur flokkur, sum hevur selt sína sál fyrri bara at ver>a verandi í eini samgongu.

– Men kann Javna>arflokkurin so ikki eisini ver>a noyddur til at slúka kamelar, um tit t.d. skulu samabrei>a við> Sjálvstýrisflokk og Fólkaflokk um pensión og eftirløn?

– Nú er politikkur at

Løgma>ur onganti> roynt brei>a semju

– Løgma>ur hevur reelt onganti> lagt naka> í eina brei>a semju, tá hann hev>i møguleika fyrri tí heldur Jóannes Eidesgaard

SJÁLVSTÝRI/ FULLVELDI
Jan Müller

Hóast vit aftur og aftur hava hoyrt Anfinn Kallsberg, løgmann tosa um ta brei>u semjuna í fullveldismálinum, so heldur forma>ur Javna>arfloksins, at Anfinn Kallsberg, løgma>ur, onganti> hevur roynt at fingi> eina brei>a semju. – Anfinn hevur onga heil hjarta>a roynd gjørt enn fyrri at vinna nakra brei>a semju.

Hann hevur tvørturímóti hildi> okkum fyrri ta> turra gjøldur, tá hann hevur bjó>a> okkum til fundar. Hetta við> at bjó>a okkum til kaffifundir, har vit seriøst fara inn í samrá>ingar um sum sí>ani renna út í sandin uttan naka> úrslit, fyrri sí>ani tvey ár aftaná at kopiera okkara uppskot, er eitt prógv um, at kaffifundirnir vóru> uppá kvamsvis sigur Jóannes Eidesgaard.

– Men hetta er ikki tann varhugi veljarin hevur av løgmanni, tá hugsa> verur um undir-tøkuna hann fekk í veljarakanningingi?

– Nei. Veljarin sær løgmann sum ein hówligan og sí>iligan mann, sum onganti> ósir seg upp og altí> ber seg at sum ein sinniligur ma>ur. Ta> er tann myndin hann útfętir gevur. Men tá eg ver>i spurdur aft-

anfyrri leiktjöldini - hvussu nógv liggur í brei>u semjuni, sum hann hevur eftirlæst, so má eg siga, at hon kann ver>a á einum ótrúliga lítlum sta>. Løgma>ur hevur reelt onganti> lagt naka> í eina brei>a semju, tá hann hev>i møguleika fyrri tí. Hann hevur eitt ótrúligt mandat sum løgma>ur, men ta> spurdist einki burtur úr teimum fundunum. Í dag siggi eg, at alt ta>, sum vit lögdu fram á kaffifundunum, er veruleiki. Men Javna>arflokkurin er framvegis í andstø>u.

– Ta> hoyrist, at ein nęggj samgonga var> næstan í pottinum millum Javna>arflokkkin, Fólkaflokkin og Sjálvstýrisflokkkin, á>renn seinasta semjan í samgonguni kom undan kavi.

– Tá Anfinn og Helena hava gjørt uppleggi> til hesa nęggju kósina, so hava tey sjálvandi sæ> fyrri sær, at hetta fór Tjó>veldisflokkurin onganti> at gó>taka. Ta> vóru konaktir millum Javna>arflokkin og Fólkaflokkin tá. Vit blívu kontakta>ir av Fólkaflokkinum og spurdi> um vit vóru til at tosa við>. Kann ta> so hugsast, at tey hava brúkt Javna>arflokkin sum jarnbrot til fáa Tjó>veldisflokkin at gó>taka semjuna. – Vilja tit ikki so eru ta> a>rir, sum vilja. Ein kann hava ein mistanka um, at vit vóru bara ein hentur brikkur í tí spælinum, ja at Javna>arflokkurin hevur veri> misbrúktur til at tręsta Tjó>veldisflokkin uppá pláss.

– Men hetta er ikki tann varhugi veljarin hevur av løgmanni, tá hugsa> verur um undir-tøkuna hann fekk í veljarakanningingi?

– Nei. Veljarin sær løgmann sum ein hówligan og sí>iligan mann, sum onganti> ósir seg upp og altí> ber seg at sum ein sinniligur ma>ur. Ta> er tann myndin hann útfętir gevur. Men tá eg ver>i spurdur aft-

veldinum?

– Tá Helena Dam á Neystabø og Anfinn Kallsberg hava siti> og lagt ætlaninar um nęggju kósina, so hava tey sjálvandi roynt at lagt ta> til rættsis solei>is, at tey ikki í ov stóran mun ver>a identifisera> við> Javna>arflokkin. So tey hava sjálvandi gjørt konstruktiónir við> vilja, sum einki hava við> Sjálvstýrislóg osfr. at gera. Men høv>u>sstrategiín bæ>i á tí búskaparliga økinum og í sambandi við> at yvirtaka er júst leisturin, sum Javna>arflokkurin hevur lagt fram.